

ÚSTAVNÝ SÚD SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Hlavná 110, 042 65 Košice 1

P. O. Box E – 35

PREHEAD VYBRANÝCH ROZHODNUTÍ ÚSTAVNÉHO SÚDU SLOVENSKEJ REPUBLIKY

za obdobie X./2023
Plénium

Nález:

spisová značka	PL. ÚS 1/2021
populárny názov	K trestu prepadnutia majetku
sudca spravodajca	Jana Laššáková
druh konania	konanie o súlade právnych predpisov
druh rozhodnutia a spôsob vybavenia	Nález - Nález
dátum rozhodnutia	27.09.2023
dotknuté články ústavy a medzinárodných zmlúv	Dodatkový protokol k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd čl. 1 Ústava Slovenskej republiky čl. 50 ods. 1 Ústava Slovenskej republiky čl. 20 ods. 1 Ústava Slovenskej republiky čl. 1 ods. 1 Ústava Slovenskej republiky čl. 13 ods. 4 Charta základných práv Európskej únie čl. 17 Charta základných práv Európskej únie čl. 49 ods. 3 Charta základných práv Európskej únie čl. 52 ods. 1 Ústava Slovenskej republiky čl. 16 ods. 2 zákon č. 300/2005 Z. z. Trestný zákon v znení neskorších predpisov § 58 ods. 3 zákon č. 300/2005 Z. z. Trestný zákon v znení neskorších predpisov § 58 ods. 2
analytická právna veta	Napadnutá právna úprava, ktorá prikazuje uloženie trestu prepadnutia majetku popri obligatórne uloženom treste odňatia slobody, má potenciál spôsobiť utrpenie odsúdeného dosahujúce stupeň (závažnosť) takej intenzity, ktorá porušuje zákaz mučenia a krutého, neľudského či ponižujúceho trestu zakotvený v čl. 16 ods. 2 ústavy. Účinky právnej normy, ktorá <i>ex lege</i> vylučuje aplikáciu princípu primeranosti pri ukladaní trestu, sú s požiadavkami obsiahnutými v čl. 1 ods. 1, čl. 13 ods. 4 a čl. 16 ods. 2 ústavy nezlučiteľné. Tým že napadnuté ustanovenia zakotvujú nevyvrátiteľnú domnienku primeranosti obligatórneho trestu prepadnutia majetku, resp. otázku primeranosti tohto trestu v individuálnych prípadoch úplne zbavujú právneho významu, znemožňujú dodržanie podmienky primeranosti a únosnosti zásahu do vlastníckych práv, a preto sú nezlučiteľné s požiadavkami vyplývajúcimi z čl. 20 ods. 1 ústavy. Z čl. 50 ods. 1 ústavy v spojení s čl. 49 ústavy vyplýva, že kým do výhradnej právomoci zákonodarcu patrí stanovovanie druhov trestov a ich výmery, do výhradnej právomoci súdov patrí rozhodovanie o treste v konkrétnom prípade. Z uvedeného vyplýva, že zákonodarca prijatím napadnutej právnej úpravy, ktorou realizoval svoju právomoc priznanú mu čl. 49 ústavy, síce zásadne zasiahol do možnosti súdu individualizovať trest, avšak realizáciou tejto svojej právomoci zákonodarca nezasiahol aj do samotnej podstaty výlučnej právomoci súdu rozhodovať o treste, keďže toto rozhodovanie súdu neodňal.

skutkový stav a základné fakty	Navrhovatelia svojím návrhom napádajú ustanovenia § 58 ods. 2 a 3 Trestného zákona. Argumentujú, že zatiaľ čo pri fakultatívnom ukladaní trestu prepadnutia majetku podľa § 58 ods. 1 Trestného zákona všeobecný súd uplatňuje zásady ukladania trestov určené § 34 Trestného zákona, v prípadoch upravených napadnutými ustanoveniami sa trest prepadnutia majetku ukladá obligatórne a uplatnenie zásad podľa § 34 Trestného zákona je vo vzťahu k trestu prepadnutia majetku vylúčené. Účinky napadnutých ustanovení teda spočívajú v tom, že konajúci súd uloží trest prepadnutia majetku bez ohľadu na to, či zodpovedá relevantným ústavným princípom a zásadám ukladania trestov podľa § 34 Trestného zákona, a zároveň trest prepadnutia majetku postihuje celý majetok páchatel'a bez ohľadu na čas a spôsob jeho nadobudnutia.
z odôvodnenia	Vymedzenie predmetu kontroly: Navrhovatelia vo vzťahu k oboj napadnutým ustanoveniam namietajú predovšetkým nesúlad s princípom proporcionality vo väzbe na ochranu vlastníckych práv a s ústavne zakotvenou právomocou súdov rozhodovať okrem viny aj o treste. Bez rozlišovania medzi odsekmi 2 a 3 § 58 Trestného zákona považujú obe ustanovenia za odporujúce zákazu krutého trestu, princípu individualizácie trestu a princípu primeranosti pri zásahu do základných práv a slobôd. Z argumentácie vlády vyplýva, že podľa jej mienky napadnuté ustanovenia nie sú nástrojmi, tzv. generálnej konfiškácie, pri ktorej sa neskúma vzťah medzi postihovaným majetkom páchatel'a a trestnou činnosťou, z ktorej je uznaný vinným, ale sú nástrojmi tzv. špeciálnej konfiškácie, pri ktorej je podmienkou uloženia trestu či ochranného opatrenia buď preukázaná, alebo rozumne predpokladaná súvislosť medzi trestnou činnosťou a postihovaným majetkom. Tvrdenie vlády, že pri ukladaní trestu prepadnutia majetku v prípadoch podľa napadnutých ustanovení pôjde „vždy o majetok, ktorý priamo súvisí s páchaním trestnej činnosti, z ktorej bol páchatel' uznaný vinným“, je v bezprostrednom rozpore s faktom, že pri § 58 ods. 3 nie je uloženie daného trestu nijako podmienené nadobudnutím akéhokoľvek majetku trestnou činnosťou. Je pojmovo vylúčené, aby sa prepadnutie majetku vzťahovalo výlučne na majetok súvisiaci s trestnou činnosťou v tých prípadoch, v ktorých jeho nelegálne nadobudnutie či použitie na spáchanie trestného činu vôbec nie je podmienkou uloženia daného trestu. V prípade, že by sa téza vlády mala uplatniť aj vo vzťahu k § 58 ods. 3 Trestného zákona, by tak uloženie trestu prepadnutia majetku nielenže nemohlo byť obligatórne, ale by dokonca objektívne nebolo možné. Pokiaľ ide o rozdiely v obsahu a normatívnych účinkov § 58 ods. 2 Trestného zákona a § 58 ods. 3 Trestného zákona, ústavný súd konštatuje, že je nesporné, že zatiaľ čo uloženie trestu prepadnutia majetku podľa § 58 ods. 2 Trestného zákona predpokladá aj splnenie materiálnej podmienky spočívajúcej v okolnosti, že „páchatel' nadobudol majetok aspoň v značnom rozsahu trestnou činnosťou alebo z výnosu z trestnej činnosti“, v prípadoch podľa § 58 ods. 3 Trestného zákona sa takáto podmienka nevyžaduje. Rozdiel medzi napadnutými ustanoveniami je tak rozdielom medzi i) konfiškáciou, ktorá je obligatórnou iba v prípade, ak sa preukáže, že páchatel' aspoň časť majetku zodpovedajúcu značnému rozsahu, nadobudol trestnou činnosťou alebo z výnosov z nej (ods. 2), a ii) konfiškáciou, ktorá je obligatórnou vždy, ak súd odsudzuje páchatel'a za konkrétny trestný čin v príslušnej kvalifikácii bez podmienky tzv. kriminálneho zisku (ods. 3). Súlad s princípmi právneho štátu vrátane princípu primeranosti (čl. 1 ods. 1 ústavy, čl. 13 ods. 4 ústavy, čl. 16 ods. 2 ústavy): Ústavný súd si je vedomý spoločensko-právnej relevancie pojmu „kriminálne bohatstvo“ a vníma potrebu predchádzať jeho tvorbe či užívaniu aj nástrojmi

trestného práva. Princíp, že zločin sa nesmie vyplácať, je legitímny a dôležitý.

Ústavný súd tiež považuje za dôležité pripomenúť, že jeho úlohou nie je nahrádzať rozhodnutie zákonodarcu o katalógu trestných činov a katalógu trestov, ktoré sa za ustanovené trestné činy majú ukladať, ani tieto katalógy nálezom modifikovať. V tejto polohe by sa ústavný súd dostával do konfliktu s povinnosťou zdržanlivosti a prinajmenšom nepriamo by sa štylizoval do úlohy tzv. pozitívneho zákonodarcu. Tým je výlučne národná rada (prípadne za istých podmienok občania Slovenskej republiky). Tá však práve preto nesie zodpovednosť za súlad vlastnej normotvornej úvahy s ústavou a dohovorom.

Zákonodarca zároveň pri koncipovaní nástrojov, prostredníctvom ktorých do trestných kódexov premieta princíp, že zločin sa nesmie vyplácať, disponuje širokou mierou úvahy. Ústavný súd nemá dôvod ani právomoc tieto nástroje spochybňovať, pokiaľ spĺňajú základné ústavné parametre. V tejto súvislosti ústavný súd zdôrazňuje, že jeho úlohou nie je hľadať ten najmenej invazívny spôsob realizácie legitímnych cieľov verejného záujmu ani takýto spôsob ukladať zákonodarcovi ako jediný možný. Škála, v ktorej rozsahu možno princíp proporcionality, zákaz krutého trestu či požiadavku spravodlivej rovnováhy medzi súkromnými právami a verejným záujmom považovať za zachované, je relatívne široká.

Nesmie však ísť o spôsob, ktorý sa požiadavkám primeranosti celkom zjavne vymyká, resp. z ktorého vyplýva, že zákonodarca tieto požiadavky v konkrétnom právnom kontexte považuje za bezpredmetné.

Nie je vylúčené, že za istých okolností môže byť primeraným a spravodlivým trest prepadnutia majetku páchatel'a. Rovnako je však zrejmé, že za istých okolností môže byť takýto trest neprimeraným a nespravodlivým. Apriórne vylúčenie možnosti príslušného súdu tieto okolnosti posúdiť a následne odôvodniť taký záver, aký z nich vyplýva vo vzťahu k primeranosti trestu prepadnutia majetku, tak zakladá právny stav, v ktorom sú súdy ako orgány aplikácie práva zbavené právomoci skúmať primeranosť ukladaného trestu, a teda právomoci ukladať iba taký trest, aký za daných okolností považujú za primeraný a spravodlivý.

Zákonodarca jednoducho ustanovuje nevyvrátiteľnú domnienku, že pri spáchaní ktoréhokoľvek trestného činu v kvalifikácii podľa § 58 ods. 2 a 3 Trestného zákona je spravodlivým a primeraným práve a len taký trest, ktorého súčasťou je aj prepadnutie majetku páchatel'a.

Ústavný súd nenachádza dôvod ani možnosť aplikovať štandardný test proporcionality na normu, ktorá pojmovovo vylučuje skúmanie primeranosti. Apriórne vylúčenie proporcionality z procesu ukladania trestu prepadnutia majetku, jej vylúčenie ako princípu, ktorým sa ukladanie trestov má spravovať, zakladá ďalšie úvahy o ne/primeranosti ako takej nadbytočnými.

V kontexte tohto záveru ústavný súd odkazuje na svoju plenárnu judikatúru k otázke primeranosti trestných sankcií: „Vychádzajúc zo zásady humanity, treba dodržať princíp úmernosti represie, aby táto neprekročila mieru nevyhnutnú na splnenie účelu trestu... Teoretické východiská penológie poukazujú na potrebu zvoliť optimálnu mieru represie, keďže ani príliš mierny, ani príliš prísny trest podľa nej nepôsobia výchovne, ale demoralizujúco, zároveň varujú pred tzv. exemplárnym trestaním spočívajúcim v tom, že sa konkrétna prísnosť trestu neodôvodňuje hľadiskom individuálnej prevencie, ale potrebou odstrašiť verejnosť ustanovením prehnane prísnych trestov, kde je zintenzívnením represie potlačený moment prevencie. Obsahom vykonávaného trestu je určitá ujma na inak chránených základných právach a slobodách páchatel'a (napr. na osobnej slobode, na majetku, na cti a pod.). Ujma nie je cieľom trestu, je iba nevyhnutným prostriedkom na dosiahnutie účelu trestu. V trestnom zákonodarstve právneho štátu nie je trest sám osebe účelom, nepredstavuje

odplatu za spáchaný trestný čin... Z uvedeného vyplýva, že v prípade, ak budú trest, resp. odplata obsiahnutá v treste prísnejšie ako bezprávie spôsobené trestným činom, nedôjde len k negácii tohto bezprávia, ale zároveň uloženým trestom vznikne nové bezprávie – bezprávie voči neprimerane potrestanému páchatelovi trestného činu. Neprimeraný trest je teda negáciou práva, ktorá sa svojou podstatou (negovaním práva) ničím nelíši od trestného činu, pričom páchatel, ktorému toto bezprávie spôsobil štát, nebude mať možnosť dosiahnuť negáciu štátom spôsobenej negácie práva, keďže trest monopol na trestanie má v rukách štát. V zmysle tejto požiadavky má byť trest úmerný škode, ktorú páchatel trestným činom spôsobil, a nemá páchatelovi spôsobiť zbytočné útrapy. Trest ako najzávažnejší zásah štátu do základných ľudských práv páchatela nesmie byť ukladaný mechanicky, bez zvázenia všetkých okolností konkrétneho prípadu a pomerov páchatela. Z požiadavky primeranosti trestu jednoznačne vyplýva zákaz akéhokoľvek exemplárneho trestania. Trestnú represiu je preto nutné uplatňovať len v nevyhnutne nutnej miere.“ (PL. ÚS 106/2011).

Zákaz mučenia a krutého, neľudského či ponižujúceho zaobchádzania alebo trestu zakotvený v čl. 16 ods. 2 ústavy sa síce primárne týka najmä telesných trestov, no tento zákaz má obmedzujúci vplyv aj na ostatné druhy trestov a zabezpečujúcich (ochranných) opatrení, ktoré síce same osebe nemožno považovať za neľudské alebo ponižujúce, ktoré sa však nesmú ukladať alebo vykonávať spôsobom, ktorým by sa stali neľudskými alebo ponižujúcimi. K trestom porušujúcim tento zákaz sa nikdy nie je prípustné uchýliť, a to hoci by ich odstrašujúci účinok mal byť akýkoľvek. Totiž trest nestráca charakter neľudského trestu, prípadne ponižujúceho trestu iba na základe skutočnosti, že ho v súvislosti s regulovaním zločinnosti možno pokladať za efektívny zastrášujúci prostriedok alebo že v skutočnosti takým prostriedkom aj je (PL. ÚS 6/09). Vo väčšine prípadov súdom nariadeného potrestania pritom potrestaný môže prežívať pocity poníženia, prípadne duševné či fyzické nepohodlie, ktoré subjektívne môže vnímať ako „strádanie“ či „utrpenie“, avšak aby došlo k porušeniu tejto zásady, musí ísť o zaobchádzanie alebo trest spôsobujúce psychické alebo fyzické utrpenie dosahujúce určitý stupeň (závažnosť). Podľa názoru ústavného súdu napadnutá právna úprava, ktorá prikazuje uloženie trestu prepadnutia majetku popri obligatórne uloženom treste odňatia slobody (bod 76), má potenciál spôsobiť utrpenie odsúdeného dosahujúce stupeň (závažnosť) takej intenzity, ktorá porušuje zákaz mučenia a krutého, neľudského či ponižujúceho trestu zakotvený v čl. 16 ods. 2 ústavy.

Účinky právnej normy, ktorá *ex lege* vylučuje aplikáciu princípu primeranosti pri ukladaní trestu, sú s požiadavkami obsiahnutými v čl. 1 ods. 1, čl. 13 ods. 4 a čl. 16 ods. 2 ústavy nezlučiteľné, a preto ústavný súd vyslovil nesúlad napadnutej právnej úpravy s týmito referenčnými normami (bod 1 výroku tohto nálezu).

Súlad s ochranou vlastníckeho práva (čl. 20 ods. 1 ústavy):

Princíp proporcionality má osobitnú relevanciu aj vo väzbe na tie materiálne práva dotknutej osoby, ktorých sa trest prepadnutia majetku bezprostredne týka, *ergo* práva na ochranu vlastníctva.

Jedným zo základných východísk je v tejto súvislosti princíp ochrany legálne nadobudnutého majetku. V zmysle čl. 20 ods. 1 ústavy ochranu nepožíva majetok nadobudnutý v rozpore s právnym poriadkom. *A contrario* teda platí, že majetok nadobudnutý v súlade s právnym poriadkom ochranu požíva a je možné doň zasiahnuť len ústavne prípustným spôsobom.

Ústavne prípustným je taký spôsob, ktorý okrem iných princípov (napríklad princípu právnej istoty) rešpektuje aj princíp proporcionality. Jeho dodržanie je v kontexte uplatňovania trestno-právnych noriem súdmi vždy vecou konkrétnych skutkových a právnych okolností veci.

Relevantná judikatúra ESLP a Súdneho dvora, majú primárne kazuistickú

povahu, práve preto skúma a vyslovuje závery ku konkrétnym prípadom uloženia konfiškačného trestu alebo opatrenia. V tom type kontroly ústavnosti, ktorú ústavný súd realizuje v tomto konaní, je zohľadnenie individuálnych okolností z povahy veci nemožné, keďže napadnuté ustanovenia sa skúmajú *in abstracto*. Napriek tomu je z vecne súvisiacej judikatúry európskych súdov možné vyabstrahovať a účelne odkázať na nasledujúce úvahy všeobecnej povahy.

Podľa ESĽP zásah do vlastníckeho práva sa musí opierať o zákonný základ, musí sledovať jeden alebo viacero legitímnych cieľov a medzi zvolenými nástrojmi a cieľmi, ktoré sa nimi majú realizovať, musí existovať rozumný vzťah primeranosti: „Súd musí posúdiť, či medzi požiadavkami verejného záujmu a záujmom dotknutej osoby bola dosiahnutá spravodlivá rovnováha. Takáto rovnováha nie je daná v prípade, ak dotknutá osoba či osoby museli znášať individuálne a neprimerané bremeno.“ (Markus proti Lotyšsku).

Vo vzťahu k požiadavke, aby zásah spĺňal podmienku zákonnosti, podľa ESĽP „samotná existencia zákonného základu nepostačuje na naplnenie tejto podmienky. Takýto zákonný základ musí disponovať istou kvalitou, konkrétne musí byť zlučiteľný s princípmi právneho štátu a musí poskytovať záruky proti svojvôli... Na to, aby zásah bolo možné považovať za primeraný, musí zodpovedať závažnosti previnenia a sankcia teda musí zodpovedať závažnosti činu, ktorý sa ňou má trestať. Okrem toho čl. 1 dodatkového protokolu vyžaduje, aby súdne konanie priznalo dotknutej osobe primeranú príležitosť predniesť svoje argumenty pred príslušnými orgánmi na účely efektívnej obrany proti opatreniam, ktoré zasahujú do jej práv.“.

Z viacerých ďalších rozhodnutí ESĽP vyplýva, že nie každá obligatórne ukladaná konfiškačná sankcia je vždy a zásadne v rozpore s dohovorom. Naopak, pri dodržaní troch podmienok (zákonnosť, legitimita cieľa a primeranosť jeho realizácie) sú konfiškačné opatrenia súčasťou dostupných nástrojov trestnej politiky. Z judikatúry ESĽP a zároveň aj z toho, ako túto judikatúru chápu a vykladajú viaceré ústavné sudy v priestore Európskej únie, však vyplýva, že ak sú vnútroštátne sudy povinné za spáchanie konkrétnych trestných činov vždy uložiť trest prepadnutia majetku, je takáto úprava nesúladná s dohovorom, keďže i) dotknutej osobe nepriznáva reálnu a účinnú možnosť predostrieť súdu také argumenty proti uloženiu sankcie, aké by vôbec mohol vziať do úvahy, a ii) súdu odníma právomoc uložiť primeraný a individualizovaný trest.

Analogické závery vyplývajú aj z relevantnej judikatúry Súdneho dvora, ktorá sa osobitne týka práv tretích osôb, avšak aj vo vzťahu k páchatelom trvá na tom, že do ich majetkových práv podľa čl. 17 charty je možné trestnou sankciou zasiahnuť iba v prípade, „keď to skutočne zodpovedá cieľom všeobecného záujmu, ktoré sú uznané Úniou, a nepredstavuje to vo vzťahu k sledovanému účelu neprimeraný a neúnosný zásah, ktorým by bola zasiahnutá samotná podstata takto zaručeného práva.“ (C-319/19).

Tým, že napadnuté ustanovenia zakotvujú nevyvrátiteľnú domnienku primeranosti obligatórneho trestu prepadnutia majetku, resp. že otázku primeranosti tohto trestu v individuálnych prípadoch úplne zbavujú právneho významu, znemožňujú dodržanie podmienky primeranosti a únosnosti zásahu do vlastníckych práv, a preto sú nezlučiteľné s požiadavkami vyplývajúcimi z čl. 20 ods. 1 ústavy. Vzhľadom na uvedené ústavný súd vyslovil nesúlad napadnutej právnej úpravy aj s čl. 20 ods. 1 ústavy (bod 1 výroku tohto nálezu).

Súlad s požiadavkou súdneho rozhodovania o treste (čl. 50 ods. 1 ústavy):

Navrhovatelia vo vzťahu k tejto referenčnej norme namietajú, že napadnuté ustanovenia vylučujú právomoc súdu o uložení trestu prepadnutia majetku vôbec reálne rozhodovať, keďže túto právomoc nahrádzajú obligatórnou povinnosťou

súdu uložiť trest prepadnutia majetku bez zohľadnenia zásad ukladania trestov, bez zohľadnenia tzv. sudcovskej individualizácie trestu ako základného predpokladu jeho primeranosti.

Ústavný súd vo vzťahu k tejto námietke navrhovateľov v prvom rade pripomína požiadavku systematického výkladu ústavy. Ústavný súd vo svojej rozhodovacej činnosti opakovane zdôraznil (I. ÚS 351/2010, I. ÚS 306/2010, PL. ÚS 21/2014), že k výkladu právnych predpisov a ich inštitútov nemožno pristupovať len z hľadiska textu zákona, a to ani v takom prípade, keď sa text môže javiť ako jednoznačný a určitý, ale predovšetkým podľa zmyslu a účelu zákona, ako aj v záujme ochrany ústavnoprávnych princípov vrátane ochrany základných práv. Jazykový výklad môže totiž v zmysle ustálenej judikatúry ústavného súdu predstavovať len prvotné priblíženie sa k obsahu právnej normy, ktorej nositeľom je interpretovaný právny predpis; na overenie správnosti či nesprávosti výkladu, resp. na jeho doplnenie či spresnenie potom slúžia ostatné interpretačné prístupy postavené na roveň gramatickému výkladu, najmä teleologický a systematický výklad vrátane ústavne konformného výkladu, ktoré sú spôsobilé v kontexte racionálnej argumentácie predstavovať významný korektív pri zistení obsahu a zmyslu aplikovanej normy.

V tejto súvislosti ústavný súd poukazuje na čl. 49 ústavy, v zmysle ktorého len zákon ustanoví, ktoré konanie je trestným činom a aký trest, prípadne iné ujmy na právach alebo majetku možno uložiť za jeho spáchanie. Ústavný princíp vyžadujúci, aby len zákon, t. j. zákonodarca, definoval tresty za spáchanie trestných činov, je ústavným princípom hmotnoprávneho charakteru vyjadrujúcim hmotnoprávnou zásadu *nulla poena sine lege* (t. j. žiadny trest bez zákona). Z tohto princípu vyplýva subjektívne právo osoby, aby za konanie, ktoré zákonodarca ustanovil ako trestný čin, mohla byť trestne postihnutá výhradne spôsobom ustanoveným zákonodarcom. Táto zásada predstavuje požiadavku, aby zákonodarca vymedzil hranice, v ktorých medziach súd rozhodne o uložení ustanoveného druhu trestu a o výmere tohto trestu za konkrétny trestný čin. Porušením tejto zásady by bolo, ak by zákonodarca ustanovil tresty absolútne neurčité (napr. „bude potrestaný primerane“).

Vychádzajúc z uvedeného, možno uzavrieť, že z čl. 50 ods. 1 ústavy v spojení s čl. 49 ústavy vyplýva, že kým do výhradnej právomoci zákonodarcu patrí stanovovanie druhov trestov a ich výmery, do výhradnej právomoci súdov patrí rozhodovanie o treste v konkrétnom prípade.

Z uvedeného vyplýva, že zákonodarca prijatím napadnutej právnej úpravy, ktorou realizoval svoju právomoc priznanú mu čl. 49 ústavy, síce zásadne zasiahol do možnosti súdu individualizovať trest (pozri časť IV.3 odôvodnenia tohto nálezu), avšak realizáciou tejto svojej právomoci zákonodarca nezasiahol aj do samotnej podstaty výlučnej právomoci súdu rozhodovať o treste, keďže toto rozhodovanie súdu neodňal.

Vzhľadom na uvedené ústavný súd, vychádzajúc zo systematického výkladu čl. 50 ods. 1 ústavy v spojení s čl. 49 ústavy, konštatuje, že napadnutá právna úprava nie je v rozpore s požiadavkami obsiahnutými v čl. 50 ods. 1 ústavy, a preto ústavný súd tejto časti návrhu navrhovateľov nevyhovel.

Zhrnutie a úvahy *de lege ferenda*:

Vychádzajúc z vývoja právnej úpravy konfiškácie v Trestnom zákone, z prehľadu úprav vo viacerých členských štátoch Európskej únie vrátane rozhodovacej činnosti tamojších súdov a z judikatúry ESĽP a Súdneho dvora, dospel ústavný súd k záveru, že povinnosť súdu uložiť v taxatívne vymedzených prípadoch trest prepadnutia majetku je výnimočnou úpravou.

V podobe, v akej je posudzovaná zákonná úprava ustanovená a v akej sa až na niekoľko sporných a nepreukazných výnimiek uplatňuje, nie je spôsobilá učiniť

zadosť referenčným normám, princípom ústavy a relevantnej judikatúre EŠLP a Súdneho dvora, a to z týchto dôvodov:

a) odporuje princípu primeranosti trestov, keďže požiadavku uloženia trestu, ktorý je v konkrétnych okolnostiach veci primeraný a spravodlivý nahrádza nevyvrátiteľnou domnienkou, že v taxatívne určených prípadoch je primeraným a spravodlivým vždy iba trest prepadnutia majetku (čl. 1 ods. 1 ústavy, čl. 13 ods. 4 ústavy a čl. 16 ods. 2 ústavy);

b) vytvára priestor na také zásahy do vlastníckeho práva dotknutých osôb, ktoré sú, resp. môžu byť v konkrétnom prípade neprimerané a odporujúce zásade ochrany legálne nadobudnutého majetku (čl. 20 ods. 1 ústavy).

Vychádzajúc z uvedených záverov, ústavný súd rozhodol tak, ako to je uvedené v bode 1 výroku tohto nálezu.

Vzhľadom na skutočnosť, že ústavný súd dospel k záveru, že § 58 ods. 2 a 3 Trestného zákona nie sú v súlade s čl. 1 ods. 1, čl. 13 ods. 4, čl. 16 ods. 2 a čl. 20 ods. 1 ústavy, nepovažoval už za potrebné preskúmať súlad týchto ustanovení s čl. 1 dodatkového protokolu a čl. 17 charty v spojení s čl. 52 ods. 1 charty a čl. 49 ods. 3 charty (m. m. PL. ÚS 10/2014), a preto ústavný súd tejto časti návrhu navrhovateľov nevyhovel (bod 2 výroku tohto nálezu).

Ústavný súd pritom nepovažuje za opodstatnené akokoľvek vylučovať trest prepadnutia majetku z katalógu dostupných represívnych nástrojov. Ústavný súd zároveň generálne nevylučuje (bez podrobnejšieho prieskumu a výsledku pre konkrétnu úpravu), že Trestný zákon na základe mandátu na taký postup podľa čl. 49 ods. 1 ústavy spojí obligatórne s určitým trestným činom určitý trest, a to aj taký, ktorý nemá kvantitatívne rozhraničenie (ako to je v niektorých prípadoch, počnúc § 144 ods. 3 Trestného zákona aj/dokonca pri treste odňatia slobody na doživotie). Vo vzťahu k trestu prepadnutia majetku ukladanému podľa derogovaného ustanovenia výlučne ako sankčná kumulácia trestu odňatia slobody však ústavný súd nepovažuje taký postup, keďže je ustanovený ako obligatórny, za súladný s ustanoveniami ústavy označenými vo výroku 1 tohto nálezu, teda predovšetkým za primeraný pri úprave zásahu do základného práva na vlastníctvo majetku.

Vo vzťahu k prípadnej normotvornej reakcii zákonodarcu tak ústavný súd považuje za účelné zdôrazniť, že náprava nedostatkov, ktoré ho viedli k výroku tohto nálezu, môže mať buď podobu zosúladenia aktuálnej verzie generálnej konfiškácie s podrobne diskutovanými požiadavkami ústavy, dohovoru a charty, alebo prípadnú špecifikáciu aktuálnej verzie rozšírenej konfiškácie do podoby, v ktorej táto bude plne spôsobilá realizovať legitímny cieľ verejného záujmu vrátane vyslania jasného signálu, že zločin sa nesmie vyplácať.

V tejto súvislosti ústavný súd vnímal aj návrhy legislatívnych zmien [vládný návrh novely Trestného zákona (8. volebné obdobie národnej rady, parlamentná tlač č. 1528), poslanecký návrh novely Trestného zákona (8. volebné obdobie národnej rady, parlamentná tlač č. 1322)], ktoré novelizovali právnu úpravu trestu prepadnutia majetku, avšak vzhľadom na konanie predčasných volieb v septembri 2023 sa o nich už v národnej rade nehlasovalo. V zmysle týchto návrhov mal byť § 58 Trestného zákona doplnený odsekom 4 v znení: Zároveň v § 59 Trestného zákona mal byť za odsek 1 vložený nový odsek 2 v znení: „Súd trest prepadnutia majetku podľa odseku 2 alebo odseku 3 neuloží, ak vzhľadom na okolnosti prípadu alebo pomery páchatel'a považuje jeho uloženie za neprimerane prísne.“ Zároveň v § 59 Trestného zákona mal byť za odsek 1 vložený nový odsek 2 v znení: „Súd môže vylúčiť z trestu prepadnutia majetku vec, ktorej prepadnutie považuje vzhľadom na okolnosti prípadu alebo pomery páchatel'a za neprimerane prísne.“

použité odkazy na relevantnú judikatúru ústavného súdu, ESELP a iných súdov	
súvisiace právne predpisy	
klúčové slová	trest-účel trestu princíp a zásady (zjednotenie pojmov)-princíp proporcionality (primeranosti) majetok-prepadnutie majetku trest-ukladanie trestov súlad-súlad právnych predpisov trestné konanie-rozhodnutie o treste

Spracovalo Analytické oddelenie Kancelárie Ústavného súdu Slovenskej republiky

Upozornenie :

Prehľad vybraných rozhodnutí Ústavného súdu Slovenskej republiky (ďalej len „prehľad“) je neoficiálnym dokumentom, ktorý slúži výlučne na informovanie o rozhodovacej činnosti Ústavného súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“). Prehľad zostavuje Analytické oddelenie Odboru súdnych poradcov a súdnej agendy Kancelárie Ústavného súdu Slovenskej republiky z rozhodnutí ústavného súdu, písomne vyhotovených a odoslaných účastníkom konania v danom období. Prehľad nezaväzuje ústavný súd a nenahrádza jednotlivé rozhodnutia ústavného súdu, z ktorých bol zostavený.